



HE 41/2024 laiksi luonnonsuojelulain muuttamisesta (RED III ja tekninen korjaus)

3.5.2024

Leila Suvantola, lainsäädäntöneuvos, ympäristöministeriö

HE luonnonsuojelulain muuttamisesta

1) Kiireellinen, EU-taustainen hallituksen esitys, jolla täytäntöön pantaisiin kansallisesti EU:n uusiutuvan energian direktiivin muutos (EU) 2023/2413 eli ns. RED III -direktiivi luonnonsuojelulain osalta 1.7.2024 mennessä – muiden muutosten määräaika on myöhemmin ja siltä osin toimitetaan HE myöhempänä ajankohtana

- RED III -direktiivi on tullut voimaan 20.11.2023
- Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan mm. RED -direktiivin (EU) 2018/2001 16 b ja 16 f artiklan edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 1.7.2024.
- Jäsenvaltioiden on notifioitava RED III –direktiivin täytäntöönpano komissiolle

2) Samassa yhteydessä tehtäisiin tekninen korjaus (Natura 2000 -alueiden vaikutusarviointi)



35 §

- Voimassa oleva: YVA ja Natura-arviointi tehdään tapauskohtaisesti yhdessä
- RED-direktiivin 16 b artikla: Jos direktiivin 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua uusiutuvan energian hankkeesta edellytetään YVAa ja luontodirektiivin nojalla ympäristöarviointia, se on tehtävä yhdellä menettelyllä.
- Muutos: kun uusiutuvan energian hanke, aina YVA ja Natura yhdessä
- Määrittely viitaten uusiutuvan energian luvituslakiin (1145/2020), jotta lainsäädännön yhtenäisyys säilyy ko. lakiin mahdollisesti tuonnempana tehtävistä muutoksista huolimatta
- 35 § 4 momentissa esiintyvä termi ”luonnonsuojelualueen haltija” muutettaisiin Natura-alueen haltijaksi kuten momentissa 2 muutettu lain uudistuksessa vuonna 2022



39 ja 83 § erittäin tärkeä yleinen etu, kansanterveys ja turvallisuus

- Poikkeusperuste Natura 2000 -verkoston suojelusta ja lajisuojelusta
- RED-direktiivin 16 f artikla:

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lupamenettelyssä uusiutuvan energian tuotantolaitosten suunnittelun, rakentamisen ja käytön, tällaisten laitosten verkkoon liittämisen ja asiaankuuluvan verkon itsensä sekä varastojen katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, kun oikeudellisia etuja punnitaan yksittäistapauksissa luontodirektiivin 6 artiklan 4 kohdan ja 16 artiklan 1 kohdan c alakohdan ja lintudirektiivin 9 artiklan 1 kohdan a alakohdan soveltamiseksi.

- LSL 39 § (Natura 2000 -heikentämiskiellosta poikkeaminen VN:n päätöksellä), uusi momentti
- LSL 83 § (poikkeaminen lintulajien ja EU:n tiukasti suojelujen lajien suojelusta), uusi momentti
- Voimassa 30.6.2024 asti määräaikaisessa asetuksessa, direktiivin määräaika 1.7.2024, jotta oikeustila säilyy



- Ehdotettavat muutokset lain 39 ja 83 §:iin eivät lievennä poikkeusedellytyksiä, mutta selventävät, että uusiutuva energia katsotaan yleiseksi eduksi / turvallisuuteen / kansanterveyteen liittyväksi; lisäksi täytettävä lain muut kumulatiiviset poikkeusedellytykset
- Määräaikaista asetusta ei sovellettu tähän mennessä kertaakaan, mutta hallintokäytännössä jo ennen asetusta tulkittu energiahankkeet erittäin tärkeän yleisen edun hankkeiksi (energian siirto, energiavarmuus), kaikissa poikkeustapauksissa on myös arvioitu muun tyydyttävän ratkaisun olemassaolo (= ei vaihtoehtoa) sekä se, heikentäisikö poikkeus kulloinkin kyseessä olevan lajin suojelutasoa.
- Lausuntopalautteessa kyseenalaistettiin, ovatko kaikki uusiutuvan energian hankkeet erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia hankkeen koosta ja merkityksestä riippumatta
- RED II -direktiivin 16 f mahdollisuus kansallisesti rajoittaa soveltamisalaa tietyn tyyppisiin teknologioihin tai tiettyjä teknisiä ominaisuuksia käsittäviin hankkeisiin – ei tunnistettu rajoittamisen mahdollisuutta tässä vaiheessa
- Pienet hankkeet eivät edelleenkään sallittavissa, jos ja kun on vaihtoehto sijoitukselle: ei vaaranna luonnonsuojelutavoitteita



70 §

- RED-direktiivin 16 b artikla: Jos uusiutuvan energian hankkeessa on toteutettu tarvittavia lieventäviä toimenpiteitä, luontodirektiivin 12 artiklan 1 kohdan ja lintudirektiivin 5 artiklan nojalla suojeltujen lajien mahdollista tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisenä.
- Tahallinen tappaminen / häiritseminen kielletty 70 §:ssä ja säädetty rangaistavaksi (LSL 131 § ja RL 48:5)
- Tahallisuuden käsitettä ja sen tulkintaa on tarkasteltu Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä (esimerkiksi C-103/00, C-221/04 ja yhdistetyt asiat C-473/19 ja C-474/19).
- KHO 2015:124: jos turvetuotannosta voi aiheutua häiriöitä, jotka vaikuttavat haitallisesti maakotkan pesintään, tällaista toimintaa on pidettävä tahallisena häiritsemisenä, vaikka toiminnan varsinainen tavoiteltuna tuloksena ei olisi häirintä.

= Ristiriita uusiutuvan energian tuotantolaitosten ja lajisuojelun välillä (esim. lintujen kuolema tuulivoimaloiden lapoihin)

- Uusi momentti: Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen rakentamisessa ja käytössä tapahtuvaa rauhoitetun lajin yksilön tappamista tai häiritsemistä ei pidetä tahallisena, jos rakentamisen ja toiminnan aikana on lieventävin toimenpitein asianmukaisesti pyritty estämään rauhoitettujen lajien kuolema ja niihin kohdistuvat häiriöt.



Muuta lausuntopalautteesta

- Tuulivoiman haitalliset vaikutukset luontoon, eläimistöön, terveyteen ja ympäristöön
- Maanomistajien oikeusturvaan liittyvät kysymykset uusiutuvan energian, erityisesti tuulivoiman rakentamiseen liittyen ja huoli vaikutusmahdollisuuksien kaventumisesta
- Uusiutuvan energian mahdollinen rakentaminen saamelaisalueelle ja sen aiheuttamat vaikutukset alkuperäiskansan perustuslailliseen suojaan
- Kaikki liittyvät laajemmin tuulivoimarakentamiseen, eivät luonnonsuojelulain mukaisesta suojelusta poikkeamiseen
- Saamelaisten kotiseutualueen osalta LSL 6 § edellyttää, että lain nojalla annettavasta päätöksestä ei saa aiheutua yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa vähäistä suurempaa heikennystä edellytyksiin saamelaisten kotiseutualueella perinteisiä saamelaiselinkeinoja tai muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria taikka vähäistä suurempaa heikennystä kolttien elinolosuhteisiin tai mahdollisuuksiin harjoittaa kolttalaissa tarkoitettuja luontaiselinkeinoja kolta-alueella



Leila Suvantola



Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment



Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi